

A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGI ELJÁRÁS.

Dr. Bakos-Kovács Kitti

TÁRSASÁGI JOG I.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGI ELJÁRÁS.

1. A választottbíróági eljárás jellemzői.
2. A választottbíróági eljárás feltételei.
3. A választottbíróági eljárás menete – összefoglalva.

Olvasólecke

Időigénye: 20 perc

Dr. Bakos-Kovács Kitti PhD.
egyetemi adjunktus

1. A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG ELJÁRÁS JELLEMZŐI.

„A választottbíráskodás a polgári per elsődleges alternatívája. A választottbíróágok olyan magánbíróágok, amelyek egy vagy több választottbíróból állnak, és akikre az állami bíróságok helyett a felek magánjogi akaratnyilatkozattal (választottbíróági szerződéssel vagy kikötéssel) ráruházták a polgári jogi jogvitájuk eldöntését.”¹

A választottbíráskodás kereskedelmi jogviszonyokban felmerült jogvitáknak állami bírósági peres eljárás helyett a felek által választott eljárásban történő eldöntését jelenti.

A Polgári Törvénykönyv Bevezető rendelkezései között szerepelve, a *Ptk. 1:6. §-a* alapján a polgári jogi igények érvényesítése – főszabály szerint – bírósági útra tartozik. Ezt az előírást irányadónak tartjuk a jogi személyek alapításával és törvényes működésével összefüggésben jelentkező jogviták rendezésére.

A *gazdasági társaságok közös szabályai* között – a felek széles körű magánautonómiájának érvényesülését is biztosítva – a *Ptk. 3:92. §-a* ad felhatalmazást arra, hogy a társasági jogi jogvita esetén a létesítő okiratban tett választottbíróági kikötés alapján vagy a jogvitában érintett személyek által kötött megállapodásban foglaltak szerint választottbíróág eljárásának van helye.

A választottbíróági eljárás a gazdasági társaságok jogszerű működésének *anyagi kontrolljának* lehetőségét biztosítja. Társasági jogi jogvitában a létesítő okiratban vagy a jogvitában érintett személyek által kötött megállapodás alapján a jogvita elbírálására az állami igazságszolgáltatási rendszeren kívül, választottbíróági eljárás keretei között kerül sor. Amennyiben a felek valamely társasági jogi jogvita elbírálására ún. alávetési nyilatkozatot tesznek arra vonatkozóan, hogy a vitás ügy rendezésében választottbíróág jár el, akkor a jogvita eldöntésére a továbbiakban rendes bíróságnak nincsen hatásköre.

A választottbíráskodás *jellegetessége* egyrészt a speciális szakértelem biztosításában rejlik, másrészt a rendes bírósági eljáráshoz képest gyorsabb és – az eljárás rendjét tekintve – rugalmasabb módon vezet a jogvita érdemi elbírálásához. A választottbíróági eljárás tárgyalásai nem nyilvánosak, amely az eljárás bizalmi jellegét erősíti. Az állandó választottbíróág eljárásnak kikötése esetén az adott választottbíróág szabályzatában meghatározott díjat és költségeket kell fizetni az eljárás megindításához. Az eljárás menetét tekintve kevés eljárásjogi rendelkezést találunk; nem érvényesülnek a polgári perrendtartás költségkedvezményre, ideiglenes intézkedésre, előzetes bizonyításra, perfüggőségre és a határozat jogi kötőerejére vonatkozó rendelkezéseinél szűkebbek a választottbíróág gyakorlatában fellelhető példák. A jogorvoslatok hiánya az eljárás gyorsabb befejezését segíti elő.

A választottbíróági *ítélet hatálya* ugyanaz, mint a jogerős bírósági ítéleté. A választottbíróági ítélet végrehajtására a bírósági végrehajtásról szóló jogszabályok irányadók. A választottbíróági ítélet ellen rendes jogorvoslat keretei között *fellebbezésnek nincs helye*. A választottbíróági ítélet

bírói úton – a törvényben meghatározott okok alapján – csak a választottbíróvási ítélet *érvénytelenítése* iránt indított perben vizsgálható felül.

A választottbíróvási eljárás *feltételei* tekintetében alkalmazni kell a *választottbíráskodásról szóló 2017. év LX. törvény* (a továbbiakban: Vbtv.) rendelkezéseit azzal, hogy a *Ptk. 3:92. §-ában* foglaltak határozzák meg azt, hogy társasági jogi jogvita elbírálásával összefüggésben – a jogvita tárgyát tekintve – *mely esetekben* élhetnek a felek a választottbíróvási út igénybe vételének a lehetőségével. A felhatalmazó rendelkezés nem a gazdasági társaság külső, szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyaiban ad alapot a választottbíróvási eljárásra, hanem **a jogi személy belső szervezeti működésével összefüggésben biztosítja annak a lehetőségét**, hogy a társasági jogi jogviszony keretei között felmerült jogviták rendezésére is sor kerülhessen választottbíróvási eljárás keretei között.²

A választottbíróvási eljárás rendjére a Vbtv. tartalmaz előírásokat, így a választottbíróvási eljárás menete és lefolyása tekintetében a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény rendelkezései – főszabály szerint – nem alkalmazhatóak. Amennyiben a felek az alkalmazandó jogra vonatkozó kikötést is tesznek a választottbíróvási eljárását megalapozó kikötésben vagy szerződésben, akkor ez alatt az anyagi jogi rendelkezések alkalmazására tett jogválasztást kell érteni. A választottbíróvási eljárás *eljárési rendjét* – állandó választottbíróvási esetén – a *választottbíróvási eljárás szabályzata* tartalmazza.

2. A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG ELJÁRÁS FELTÉTELEI.

A választottbíróvási eljárására **felek megállapodása alapján** van lehetőség,³ amelynek keretei között a felek *állandó* vagy *eseti* választottbíróvási eljárását is meghatározhatják.⁴ Az sem kizárt, hogy a jogvitában érintett személyek *külföldi* választottbíróvási eljárás elé utalják a társasági jogi jogviszonnyal kapcsolatban felmerült jogvita elbírálását. Mindegyik esetre igaz azonban, hogy **pontosan meg kell határozni azt a választottbíróvási eljárást**, amelyet a felek a jogvita elbírálására kijelölnek.

A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG ELJÁRÁSÁNAK JOGALAPJA

A FELEK MEGÁLLAPODÁSA		
VBTV.	Önálló szerződés	Választottbíróvási kikötés
PTK.	-	létesítő okiratban tett kikötés
	a jogvitában érintett személyek által kötött megállapodás	
	<i>* ha arra önálló szerződést kötnek</i>	<i>* szindikátusi szerződésben teszik meg</i>

Az ún. alávetési nyilatkozat a *Ptk. 3:92. § (1) bekezdése* alapján megtehető a **létesítő okiratban**, illetve a jogvitában érintett személyek által kötött **megállapodásban**. Ez utóbbira alkalmazni kell a *Vbtv. 8. §-ában* foglalt, a választottbíróvási szerződés alaki és tartalmi követelményeire vonatkozó rendelkezéseket. A választottbíróvási szerződést *írásba* kell foglalni; ez esetben a felek a választottbíróvási eljárását megalapozva önálló szerződést kötnek.⁵ Írásbeli alakban létrejött szerződésnek kell tekinteni azt a megállapodást is, amely a felek között levélváltás, táviratváltás, géptávíró vagy más, a felek üzenetét tartósan rögzítő eszközön történt üzenetváltás útján – így különösen elektronikus üzenetváltás – útján jött létre. Szintén írásban létrejött választottbíróvási

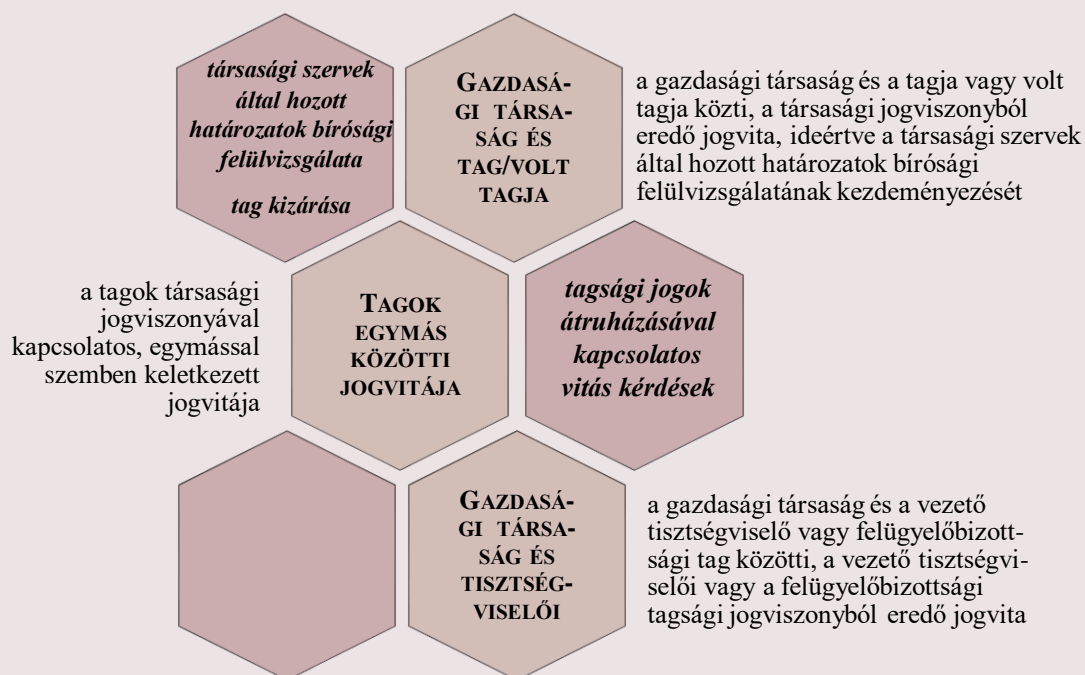
szerződésről beszélhetünk akkor, ha az egyik fél keresetlevélben állítja, a másik fél pedig válasziratában nem tagadja, hogy köztük választottbíróági szerződés jött létre.⁶ Választottbíróági szerződésnek minősül az írásban megkötött szerződésben, választottbíróági kikötést tartalmazó iratra való hivatkozás azzal, hogy az abban foglalt kikötés a szerződés részét alkotja.

Emellett a Vbtv. alapján más szerződés részeként, ún. *választottbíróági kikötés*ben is lehet rendelkezni a választottbíróági út igénybe vételéről. Ide sorolható a Ptk.-ban adott felhatalmazás alapján a létesítő okiratban tett nyilatkozat vagy a szindikátusi szerződésbe foglalt kikötés.⁷

A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG ELJÁRÁSÁNAK TÁRGYA – A JOGVISZONY JELLEGE	KERESKEDELMI JOGVISZONYOK
Vbtv.	* gazdasági társaság szerződéses kapcsolatai vagy szerződésen kívüli károkozás (külső jogviszony)
Ptk.	Társasági jogi jogvita (belső jogviszony)
	<ul style="list-style-type: none"> • jogi személy törvényes működését és belső szervezeti rendszerét érintő jogviták • tagsági jogviszonyból eredő követelések (akár tagok között is)
Nincs helye választottbíróági eljárásnak	<ul style="list-style-type: none"> – cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárás – törvényességi felügyeleti eljárás – kisebbségi jogok érvényesítéséhez kapcsolódó cégbíróági eljárások – végelszámolási, csőd- és felszámolási eljárás; kényszertörlési eljárás; vagyonrendezési eljárás

A Vbtv. *kereskedelmi jogviszonyokban* teszi lehetővé a választottbíráskodást, mely alatt bármely kereskedelmi vagy gazdasági, szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyt érteni kell. A **társasági jogi jogviszony** ebben az értelmezésben gazdasági jellegű, szerződéses jogviszonyt jelent azzal, hogy a választottbíróság eljárására a Ptk. 3:92. §-ában foglalt felhatalmazás alapján **a jogi személy törvényes működését és belső szervezeti rendjét érintő jogvitákban, ide értve a tagsági jogviszonnyal kapcsolatos vitás ügyeket is**, van helye. A társasági jogi jogviszony egy többszemélyes, többalanyú jogviszony, amely a jogi személy létesítő okiratában foglaltak szerint egyrészt a jogi személy, mint önálló szervezet létrejöttét eredményezi, másrészt pedig egy soktényezős, többretegű érdekhálózat által lefedett jogviszonyrendszer takar a jogi személy, a tagok, valamint a jogi személy tisztségviselői egymás közötti viszonyában.⁸ Ezen általános szabályt a gazdasági társaságok működéséhez kapcsolódóan, annak jogi személyiségével összefüggő, belső szervezeti jogviszonyait lefedve (és ehelyütt nem a szerződő partnerekkel fennálló külső üzleti kapcsolatokat kívánjuk előtérbe helyezni) határozza meg a Ptk. azokat az eseteket, amikor a felmerült társasági jogi jogvita rendezésére – ezirányú rendelkezés alapján – választottbíróság jogosult. A választottbíróági szerződést nem lehet úgy értelmezni, hogy annak a megjelölt szerződő feleken kívül további személyek is alanyai.⁹

Társasági jogi jogvitának minősül a Ptk. 3:92. § (2) bekezdése alapján – alanyok szerint is rendezve:¹⁰

Nincs lehetőség választottbírósági eljárásra cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárással, a cégalapítás érvénytelenségével, a törvényességi felügyeleti eljárással, a kisebbségi jogok érvényesítéséhez kapcsolódó cégbírósági eljárásokkal,¹¹ valamint végelszámolási, csőd- és felszámolási eljárásokkal, illetve a kényszertörlési és a vagyonrendezési eljárással összefüggésben.

A felek választási lehetősége széles a tekintetben, hogy **valamely jogviszonyukból keletkező, köztük már felmerült vagy a jövőben felmerülő, minden vagy akár valamely konkrét meghatározott vita** rendezését utalják-e választottbírósági útra.¹² A *BH 2017. 411.* szám alatt közzétett eseti döntés szerint amennyiben a felek az adott jogviszonyból származó jogvitáik rendezésére a választottbíróság eljárását kötik ki, ez a kikötés a szerződés megszűnését követően keletkezett jogvitákra is kiterjed.

3. A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG ELJÁRÁS MENETE - ÖSSZEFOGLALVA.

A választottbírósági eljárás **kérelemre** indul, melynek kezdeményezésére a felperes részéről a választottbírósághoz benyújtott keresetlevéllel kerül sor. Az eljárás megindításához **regisztrációs díj** megfizetésére köteles a felperes. Az alperes *válasziratot* terjeszthet elő.

Az eljáró bírák száma függ a törvényi előírásoktól, a felek megegyezésétől, valamint figyelemmel kell lenni a Választottbíróság eljárási szabályzatára is. **Háromtagú tanács** esetén mindkét fél egy-egy bírót jelöl, és az így kijelölt bírák választják meg az eljáró tanács elnökét. Lehetőség van **egyesbíró** általi eljárásra is.

VÁLASZ-
TOTTBÍRÓ-
SÁG
ELJÁRÁSA

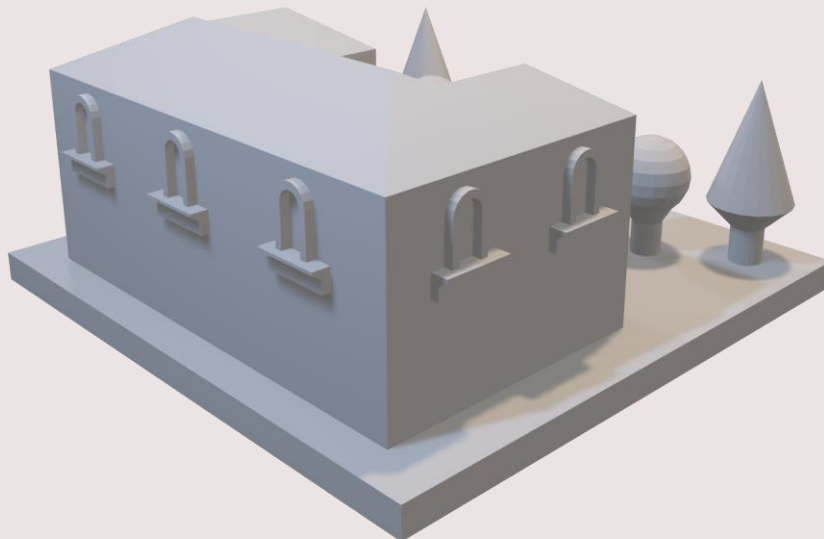
Az eljárás menetét a választottbíróság eljárási szabályzata határozza meg. A választottbíróság *szóbeli* tárgyalást vagy *írásbeli* eljárást követően dönt az ügy érdemében. A tárgyalások *nem nyilvánosak*.

EGYEZSÉG
VAGY
ÍTÉLET

A felek az eljárás során **egyezséget** is köthetnek. A választottbíróság által hozott **ítélet jogerős és végrehajtható**, hatálya a rendes bíróság által hozott ítéletével azonos.¹³ A választottbíróság határozata ellen **nem lehet fellebbezéssel élni**; a törvény által meghatározott szűk körben a választottbírószági ítélet **érvénytelenítését** lehet kérni a rendes bíróságtól.¹⁴ A választottbírószági ítélet érvénytelenítése iránt csak a fél, továbbá az a személy indíthat keresetet, akire az ítélet rendelkezést tartalmaz.¹⁵

VÉGRE-
HAJTÁS

A végrehajtásra a végrehajtás helyén a bírósági határozatok végrehajtására vonatkozó jogszabályok irányadóak.¹⁶

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM ÉS AMIT MÉG TOVÁBBI OLVASÁSRA AJÁNLUNK

Kiss Daisy „Per vagy nem per? Kérdések és válaszok a polgári nemperes eljárások témaköréből” (hvgorac; Budapest; 2008.)

Papp Tekla (szerk.) „Társasági jog” (Lectum Kiadó; Szeged; 2011.)

Kecskés László – Lukás Józsefné „Választottbírók könyve” (hvgorac; Budapest; 2012.)

Vékás Lajos – Gárdos Péter „A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal” (Complex; Budapest; 2013.)

Auer Ádám – Bakos-Kovács Kitti – Papp Tekla „Jogtár Navigátor - Gazdasági társaságok modul” (távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok, online szolgáltatások és más dinamikus dokumentumok; Wolters Kluwer; Budapest; 2014.; uj.jogtar.hu)

Boronkay Miklós – ifj. Wellmann György „A választottbíráskodás helyzete Magyarországon” (MTA Law Working Papers; 2015/12.; Magyar Tudományos Akadémia; Budapest; 2015.; online elérhetőség: <https://jog.tk.mta.hu/mtalwp/a-valasztottbiraskodas-helyzete-magyarorszagon>)

Pásztor Réka „A választottbíráskodás, mint a konfliktuskezelés alternatívája” (Opuscula Iuvenum Excellentissima; 2017/4.; online elérhetőség: https://antk.uni-nke.hu/document/akk-uni-nke-hu/Opuscula_Juv_4.pdf)

VÉGJEGYZETEK

---

¹ *Boronkay-Wellmann* i.m. 2. p.

² A gazdasági társaság külső jogviszonyaiban a választottbíróági eljárásnak a Vbtv. szabályai alapján van helye. A felek megállapodását is a Vbtv. előírásai alapján kell megítélni.

³ BDT2018. 3899.

⁴ BDT2011. 2399.

⁵ BDT2004. 941. A választottbíróági szerződést írásba kell foglalni. Nem lehet írásban létrejött szerződésnek tekinteni azt, ha az egyik fél ajánlatára a másik fél ellentétes nyilatkozatot nem tesz.

⁶ EBH2006. 1525.

⁷ KGD1994. 222.; Lásd a szindikátusi szerződésbe foglalt választottbíróági kikötésre vonatkozóan: *Papp T.* (szerk.) i.m. 228-229. pp.

⁸ A társasági jogi jogviszonyra vonatkozóan lásd részletesen: *Papp T.* (szerk.) i.m. 39-43. pp.

⁹ BDT2018. 3899.

¹⁰ Lásd az ábrához kapcsolódó bírói gyakorlatot: BDT2018. 3890. Arra a részvényesre is vonatkozik a részvénytársaság alapszabályában a társasági jogvitákra meghatározott választottbíróági kikötés, aki az adatainak a részvénykönyvbe való bejegyzését megtagadó vezető tisztségviselői határozat megtámadása iránt indít pert.; BDT2008. 1933.; BH2007. 59.

¹¹ BDT2017. 3740.

¹² Vbtv. rend. és 3/2013. Polgári jogegységi határozat; BDT2013. 3028.; BDT2005. 1207.

¹³ EBH2009. 1969.; BH2010. 191.

¹⁴ EBH2008. 1886.; EBH2008. 1796.; EBH2008. 1794.; EBH2006. 1525.; EBH1999. 37.; BH2010. 96.; BH2006. 218.

¹⁵ BH2009. 182.; BDT2006. 1356.

¹⁶ EBH2011. 2049.; EBH2002. 773.; EBH2001. 454.; BH2007. 130.; BH2004. 416.; BH2004. 369.; BH2004. 19.; BH2003. 122.; BH2001. 389.; BH1999. 270.; BDT2018. 3945.